

Kindert Torah

Devarim

בס"ד

Meam Loez

“**A**vi, the first chapter of Hallel spoke about Hashem’s supervision of each individual’s private life. The second chapter continues the same theme on a national scale. Dovid HaMelech recounts the Almighty’s demonstration of His awesome power at the time of Yetzias Mitzrayim. He supervised the life of our entire nation, performing a myriad of miracles in Mitzrayim and at the Yom Suf. The personal attention that we receive from Hashem comes from His great love for us both as individuals and as His nation. Dovid HaMelech begins by highlighting two different aspects of the Jewish people and their predicament. ‘When Yisrael went out of Mitzrayim, Beis Yaakov from *am loez*’.¹ We are called ‘Yisrael’ and ‘Beis Yaakov’. Our slave-masters are called ‘Mitzrayim’ and ‘*am loez*’ – a people of alien language. Any language that is not *loshon ha’kodesh* (the holy tongue) is called *loez* – alien.² The Targum Yonason goes even further when he translates ‘*am loez*’ to mean ‘a barbaric people’. The language reflects the nature of the people, thus the nations of the world diametrically oppose Klal Yisrael in both their spirit and their culture.”³

“Abba, what is the difference, between taking Yisrael out of Mitzrayim, and Beis Yaakov from ‘*am loez*?’”

“Excellent question, Avi. It was to the merit of our ancestors that they did not change their language to the *loshon Mitzri*.⁴ Those who did not leave Goshen, the place designated for Klal Yisrael to live, kept to themselves and spoke *loshon ha’kodesh*. They did not fully understand the *Mitzri* tongue. Even those who went out amongst the *Mitzrim* spoke *loshon Mitzri* because it was required. Between themselves, however, they conversed in their native tongue. The Blessed Merciful One took them out of that foreign nation because they only used the alien language out of pure necessity.⁵ Additionally, they did not change their national name, and were always referred to as ‘Yisrael’.⁶ Dovid HaMelech uses the name ‘Yisrael’ to refer to the tribe of Levi, the Elders, and others who segregated themselves. They did not mix with the *Mitzrim*, nor did they learn from their ways. They were redeemed from the **land** of Mitzrayim, not the culture, for they did not absorb the culture at all. However, some of the Jewish people did attempt to assimilate. They are referred to as ‘Beis Yaakov’. They mixed in to the *Mitzri* culture, learned their ways, and tried to blend in. They were in a deeper *golus* (exile), and had to be liberated from *am loez*.⁷ Even so, they did not completely negate their *zechus* (merit) to be redeemed, for they did not change their names, abandon their language completely, reveal secrets, or behave immorally.⁴ Twelve months before Yetzias Mitzrayim they were told that they would

take jewelry from the *Mitzri* women.⁸ Not one of them revealed this matter. Only one person acted immorally, and the deed was recorded.”⁹

“Abba, we are in a *golus* which has lasted over 2000 years, and are awaiting the *geula* (redemption) any day. We surely do not want to assimilate or absorb any of the alien culture that surrounds us in any way.”

“Absolutely not, Avi. We want the Merciful One to gather our exiles in from the four corners of the earth,¹⁰ and not from the clutches of the culture of ‘*am loez*’. Our Torah, our deep relationship with the Holy One Blessed be He, our essence, and our culture is superior to theirs in every way. We must recognize our *madrayga elyona* (high spiritual level) and maintain it. In that *zechus* may we merit seeing the Moshiach speedily in our days.”

“Amen.”

Kinderlach . . .

The golus of Mitzrayim was two-fold. We were exiled from our homeland – Eretz Yisrael and forced to live in Mitzrayim. Secondly, we were in the clutches of an alien culture, which spoke a different language and had a different ideology. All those who merited redemption retained their language, names, purity, and guarded their speech. However, the tsaddikim and elders achieved the higher level of complete separation from the Mitzrim and their lowly ways. In our present golus, we are surrounded by the alien culture. The modern technological equipment feeds a person the message of the ‘am loez’ – 24/7 – everywhere, all of the time. We need a major effort, along with siyata di’shmaya (heavenly assistance) to free ourselves from its clutches. May we all merit being called ‘Yisrael’, and need only to be gathered in from the four corners of the earth. And may we merit to see the end of the ‘am loez’ speedily in our days, amen.

Praise and Bless

“**S**halom, Chaim! How was school today?”

“Wonderful, Abba! I got a 100 on my test in *hilchos Shabbos*.”

“That is fantastic, Chaim! You are a very smart boy. Hashem should bless you with many, many more excellent grades in your examinations.”

“Thank you, Abba, for the beautiful praise and *bracha* (blessing).”

“My pleasure, Chaim. I learned a lesson from Moshe Rabbeinu.”

“In what way, Abba?”

“Let’s look at the *parasha*, Chaim. ‘Hashem, your G-d has multiplied you and behold, you are like the stars of heaven in abundance! May Hashem, the G-d of your forefathers increase you one thousand times, and may He bless you as He told you’” (Devarim 1:10,11).

“What a beautiful *bracha*, Abba!”

“Yes, Chaim. The sefer, ‘Yesod V’Shoresh

Ha’Avodah’ (Shaar 1, Chapter 7) cites the Zohar. He separates this blessing into two parts. The first part is praise. Moshe Rabbeinu praised the phenomenal growth of Klal Yisrael. Then he proceeded to bless them - they should multiply even more! The Zohar teaches us that one who praises his friend - his children or his possessions - should also bless him.”

“That is beautiful, Abba.”

“Wait, Chaim. There is even more. If a person praises and blesses his friend, he himself will be blessed. However, if he only praises him, without the blessing . . . oy va voy! How should the blessing be given? With an *ayin tovah* (good eye - i.e. generously).”

“I see, Abba.”

“Praising and blessing people is one of the foundations of ‘*bein adam li’chaveiro*’ (interpersonal relationships). Rav Avigdor Miller zt”l advises us to look for the good points in our fellow Jews, and praise them. Not only individuals, but even groups, and even all of Klal Yisrael! Follow up this praise with a huge generous blessing, given with an *ayin tov*. Then wait to see how people react. They will love you! Guess what? You will love them too. The Zohar promises another benefit. You will be blessed *min HaShomayim* (from Heaven).”

“I’m ready, Abba. Thank you for sharing that wisdom with me. You always take the time to teach me good things. May Hashem bless you with all the wisdom to continue teaching more and more.”

“Amen!”

Kinderlach . . .

Is your brother a generous person? Praise his generosity! And bless him that he will have enough parnassa (income) to be able to continue giving. Does your neighbor have a big library of sefarim? Praise his dedication and self-sacrifice in collecting sifrei kodesh (holy books). Bless him that his library should continue to grow. Did your sister help you with the Shabbos preparations? Praise her for her chessed (kindness), and bless her that she should be able to do many, many more acts of chessed. Praise and bless. Praise and bless. That is the formula for success.

¹ Tehillim 114:1

² Rashi, Rav Saadia Gaon, Iyun HaTefillah, and Radak

³ Siddur Kavannas HaLev

⁴ Medrash Shocher Tov (Medrash Vayikra Rabba 32:5 says that they did not speak *loshon hora*)

⁵ Radak

⁶ Maggid Tsedek

⁷ Malbim, Maase Nissim cited in Otzer HaTefillos

⁸ Shemos 3:22

⁹ Vayikra 24:10

¹⁰ Yishaya 11:12

והגדת לבנד

פרשת דברים

לשבח - ולברך

"שלום, חיים! איך עברו הלימודים היום?"
 "נהדר, אבא! קיבלתי ציון 100 במבחן בהלכות שבת."
 "אני שמח מאוד, חיים! אתה ילד חכם מאוד. יהי רצון שה' יברך אותך בעוד הרבה ציונים טובים במבחנים."
 "תודה, אבא, על השבח ועל הברכה."
 "על לא דבר, חיים. למדתי לעשות זאת ממשה רבינו."
 "כיצד, אבא?"

"הבה נסתכל בפרשה, חיים. 'ה' אלוקיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב. ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם' (דברים א', י"א-י"ג)."
 "איזו ברכה יפה, אבא!"

"כן, חיים. הספר יסוד ושורש העבודה (שער א', פרק ז') מביא את פירוש הזוהר לפסוקים האלה. הזוהר מחלק ברכה זו לשניים: החלק הראשון הוא שבח. משה רבינו משבח את ההתרבות המדהימה של עם ישראל. ולאחר מכן הוא מברך אותם - שיתרבו עוד יותר! הזוהר מלמד אותנו שכאשר משבחים חבר, ילד או רכוש של אדם אחר - יש גם לברך אותם."
 "רעיון יפה מאוד, אבא."

"חכה, יש עוד נקודה. אם אדם משבח את חברו ומברך אותו, הוא עצמו מתברך. אך אם הוא רק משבח אותו, בלי הברכה - אז אזי ואביו. הרי ברכה צריכה להינתן בעין טובה, כלומר מתוך נדיבות לב."
 "ודאי, אבא."

"מתן שבח וברכות לאנשים הוא אחד היסודות של היחסים בין אדם לחבירו. הרב אביגדור מילר זצ"ל מייעץ לנו לחפש את הנקודות הטובות שבאחינו בני ישראל, ולשבח אותם. לא רק יחידים, אלא גם קבוצות, ואפילו כל עם ישראל! ולאחר השבח, יש לברך אותם בברכה גדולה הנאמרת בעין טובה. לאחר מכן אפשר לשבת ולראות כיצד יגיבו אנשים. הם יאהבו אותך! ומה עוד? גם אתה תאהב אותם. הזוהר מבטיח עוד הנאה שנקבל מכך: תמיד נתברך מן השמיים."
 "אני מוכן, אבא. תודה שסיפרת לי את כל הדברים האלה. אתה תמיד מוצא זמן ללמד אותי דברים טובים. יהי רצון שה' יברך אותך בכל החכמה הנדרשת כדי להמשיך וללמד עוד ועוד."
 "אמן!"

מעם לועז

"אברימי, הפרק הראשון של הלל עסק בהשגחת ה' על חיי כל איש ואיש. הפרק השני ממשיך את אותו רעיון, אך עוסק בהשגחתו על האומה כולה. דוד המלך מספר כיצד הראה ה' את כוחו העצום בזמן יציאת מצרים. הוא השיח על חיי עם ישראל כולו, בעשותו נסים רבים ומגוונים במצרים ועל ים סוף. ההשגחה הפרטית שאנו זוכים לה מאת ה' נובעת מאהבתו הגדולה לנו - הן כיחידים והן כבני עמו. דוד המלך פותח בהזכרת שתי בחינות של חיי בני ישראל ושל המצב שבו היו: 'בצאת ישראל ממצרים, בית יעקב מעם לועז.'¹ אנו מכונים כאן גם 'ישראל' וגם 'בית יעקב'. ואדונינו המצריים קרויים 'מצרים' ו'עם לועז' - עם המדבר לשון זר. כל לשון שאינו לשון הקודש נקרא 'לועז' - זר.² תרגום יונתן אף מגדיל לעשות ומתרגם 'עם לועז' כ'עמי ברבראי' - עם ברברי. הלשון משקף את טיב האנשים; אומות העולם, הדוברות בלשונות שונים, מנוגדות לחלוטין לעם ישראל הן ברוחן והן בתרבותן."³
 "מה ההבדל, אבא, בין הוצאת ישראל ממצרים לבין הוצאת בית יעקב מעם לועז?"

"שאלה מצויינת, אברימי. ייאמר ליכותם של אבותינו שלא שינו את לשונם ללשון מצרי.⁴ אלה שלא עזבו את ארץ גושן, המקום שבו התיישבו בני ישראל, חיו בנפרד מהמצרים ודיברו לשון הקודש. הם לא הבינו לגמרי מצרית. אפילו אלה שנאלצו לצאת מגושן ולהתערב עם המצרים דיברו בלשונם רק מתוך הכרח. בינם לבין עצמם הם שוחחו בשפת האם שלהם. הקדוש ברוך הוא הוציא אותם מהעם הזר משום שהשתמשו בשפתו הזרה רק מתוך הכרח גמור.⁵ בנוסף לכך, הם לא שינו את שם עמם, ותמיד כונו 'ישראל'!⁶ דוד המלך משתמש בשם 'ישראל' כשהוא מתייחס לשבט לוי, לזקנים ולאחרים ששמרו על הפרדה בינם לבין הציבור המצרי. הם לא התערבו בהם, וגם לא למדו ממעשיהם. לא היה צורך לגאול אותם מתרבות מצרים, אלא רק מארץ מצרים, משום שהם לא קלטו אל תוכם תרבות זו כלל. עם זאת, היו מעם ישראל שניסו להתערב בגויים. הם מכונים 'בית יעקב'. הם כן חשפו את עצמם לתרבות מצרים, למדו את דרכיהם, וניסו להתבולל. הם היו בגלות עמוקה יותר: אותם היה צריך לגאול מעם לועז. ובכל זאת, הם לא ביטלו לגמרי את זכותם להיגאל, משום שלא שינו את שמותיהם, לא עזבו את לשונם לגמרי, לא גילו סודות ולא פגמו בחיי המשפחה שלהם.⁷ שנים עשר חודש לפני יציאת מצרים נאמר להם לקחת תכשיטים מן הנשים המצריות,⁸ ואף לא אחד מהם גילה את העניין למצרים. רק אחת קשרה קשרים לא ראויים עם מצרי, וסיפורה מובא בתורה."⁹

"אבא, אנו בגלות שנמשכת כבר אלפיים שנה, ואנו ממתנינים לגאולה שתבוא בכל יום. ודאי שאיננו רוצים להתבולל בגויים או לספוג אל תוכם כלל מן התרבות הזרה המקיפה אותנו."
 "בהחלט לא, אברימי. אנו רוצים שהרחמן יקבץ את נידחנו מארבע כנפות הארץ, ולא מתחת ידי תרבותו של עם לועז. תורתנו, הקשר הקרוב שלנו עם הקדוש ברוך הוא, מהותנו ותרבותנו עולים על שלהם מכל הבחינות. עלינו להכיר במדרגה העליונה שלנו ולשמור עליה. ובזכות זו, יהי רצון שנזכה לראות פני משיח במהרה בימינו."
 "אמן!"

"אמן!"

ילדים יקרים...
 האם אחיך מראה נדיבות לב? שבח אותו על כך! וברך אותו שיהיה לו די פרנסה כדי שיוכל להמשיך ולהעניק לאחרים. האם לשכנך יש ספרייה גדולה של ספרי קודש? שבח את מסירות הנפש שלו על העמל שברכישת כל הספרים האלה. ברך אותו שאוצר הספרים שלו ילך ויגדל. האם אחותך סייעה לך בהכנות לשבת? שבח אותה על מידת החסד שבה, וברך אותה שתוכל לעשות עוד מעשי חסד רבים. לשבח - ולברך. לשבח - ולברך. זהו המפתח להצלחה.

ילדים יקרים...
 גלות מצרים היתה גלות כפולה. גלינו מארצנו - מארץ ישראל - והוכרחנו לגור בארץ מצרים. שנית, היינו נתונים בידי תרבות זרה, שדיברה בלשון אחרת, והיתה בעלת ערכים אחרים. כל אלה שזכו להיגאל שמרו על שפתם, שמותיהם וטהרתם, וגם נצרו את פיהם מלדבר לשון הרע ומלגלות סודות. בגלותנו הנוכחית, אנו מוקפים בתרבות זרה. הטכנולוגיה המודרנית מדחירה אל האדם את המסר של "עם לועז" - עשרים וארבע שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע - בכל מקום, בכל עת. אנו נדרשים למאמץ כביר, יחד עם סייעתא דשמיא, כדי לשחרר עצמנו מכבליו. יהי רצון שנזכה כולנו להיקרא "ישראל", ויהיה צורך רק לקבצנו מארבע כנפות הארץ. ויהי רצון שנזכה לראות בהיעלמות העם הלועז במהרה בימינו, אמן.

¹תהילים קי"ד, א'.
²רש"י, רבי סעדיה גאון, עיון התפילה ורד"ק.
³סידור כוונת הלב.
⁴מדרש שוחר טוב (במדרש ויקרא רבה ל"ב, ה' מובא שלא דיברו לשון הרע).
⁵הרד"ק.
⁶מגיד צדק.
⁷מלבי"ם, מעשה נסים, כמובא באוצר התפילות.
⁸שמות ג', כ"ב.
⁹ויקרא כ"ד, י'.
 י' ישעיה י"א, י"ב.